

LAUSUNTO
15.8.2005

Dnro 115/05

Khs dnro	2005-1543/396
Stn dnro	2005-1543/396
Saap./Anl.	17-08-2005

Kaupunginhallitus

Viite: Työryhmän ehdotus hallituksen maahanmuuttopoliittiseksi ohjelmaksi

LAUSUNTO TYÖRYHMÄN EHDOTUKSEEN HALLITUKSEN MAAHANMUUTTOPOLIITTISEKSI OHJELMAKSI (MAMU)

Yleistä:

Työryhmän esitys on laaja selvitys:

- Suomen varautumiseen työvoiman saatavuusongelmista
- työperusteisen maahan muuton lisäämisestä
- humanitaarisesta muutosta huolehtimisesta (mm. kotoutus, ohjausjärjestelmä)
- suomalaisen yhteiskunnan väestöryhmien, uusien ja vanhojen välisten suhteiden tilasta ja parantamisesta

Selvityksen sisältö:

Selvitys sisältää 35 politiikkalinjausta toimenpide-ehdotuksineen. Tarkoitus on, että maan hallitus käsittelee ministeriryhmässä säännöllisesti maahanmuuttopoliitikkaa, etnisiä suhteita ja antaa selonteon eduskunnalle vähintään kerran vaalikaudessa. Tavoitteena on selkiyttää ja yhtenäistää eri hallintokuntien alueella olevaa maahanmuuttoasioiden käsittelyä. Lisäksi tavoitteena on olla aktiivinen tässä asiassa ei vain reagoiva.

Politiikkalinjaus sisältää kuusi (6) pääkohtaa:

- työperusteisen maahanmuuton tukeminen
- opiskelijoiden ja tutkijoiden houkuttelu
- inkerinsuomalaisten muuton kanavoiminen työmarkkinoille (miksi ei muut ns. paluumuuttajat?)
- monikulttuurisen rinnakkaiselon tukeminen suomalaisessa yhteiskunnassa
- opastus ja kotoutus
- humanitaarisen maahanmuuton kehittäminen ja tukeminen.

Kukin pääkohta sisältää arvokkaita asioita, mutta toimenpide-ehdotukset ovat vielä yleisluontoisia ja abstrakteja. Toimenpiteissä edistetään, selkiytetään, tehostetaan, esitetään, kehitetään, parannetaan j.n.e. Lisäksi vastuutahoja on useita yhtä aikaa, jolloin vastunjako ei ole selkeä.

Työperusteisen maahanmuuton kohdalla suunnitelmallinen sopimusten teko lähtömaiden kanssa on mielenkiintoinen asia, koska halutaan vähentää haittoja lähtömaissa. Tekevätkö muut maat Suomen kassa sopimuksia, kun esim. lääkäreitä ja sairaanhoitajia rekrytoidaan Norjaan, USA:han, Britanniaan? Yrittäjäksi houkuttelu Suomeen tuntuu vaikealta, koska yrittäminen Suomen kansalaisillekin on vaikeaa.

Opiskelijoiden ja tutkijoiden houkuttelussa on kahdenlaisia tilanteita: opiskelija opiskelee osan tutkinnosta tai koko tutkinnon Suomessa. Vastuu on oppilaitosten vaihto-ohjelmilla. Kielten kohdalla on paikallaan tarkastella huolellisesti suomenkielen osuutta, jotta opiskelija voi jäädä maahan myöhemmin. Huippututkijat tulevat huippuohjelmiin korkeakouluihin ja yliopistoihin. Opiskelijoille tulisi tarjota opintojen alusta lähtien ura- ja rekrytointipalveluja osana muuta opiskelun ohjaustoimintaa. Tämä edellyttää hyviä työelämäsuhteita ja resursseja (rahaa) opiskelijoiden ohjaamiseen työpaikoilla. Resursointi voisi olla korotettu harjoittelutuki valtion budjetista. Lisäksi asuntojen saamisen helppous on keskeistä, kun mahdollistetaan pysyvä oleminen. Opiskelijoiden hallittu opiskelun järjestäminen voi tapahtua vain yhteistyökoulujen/-yliopistojen kanssa. Joku varmistus turvallisuuden ja ei-toivottujen opiskelijoiden varalle valtiolla täytyy olla niiden opiskelijoiden osalta, jotka tulevat omaehtoisesti. Oppilaitoksilla ei ole mahdollisuutta tällaiseen toimintaan.

Monikulttuurisen rinnakkaiselon lisääminen syrjimättömyyden estämiseksi on hyvä tavoite. Viranomaistoiminta lienee ainoa mahdollisuus, jossa voidaan edellyttää tasapuolista kohtelua. Samoin työyhteisöissä asiallinen työtoveruus on saavutettavissa eri kulttuureista tulleiden työntekijöiden kesken, mutta se edellyttää avointa ja keskustelevaa johtajuutta. Ihmiset kuitenkin solmivat naapuruus- ja ystävyysuhteita vapaaehtoisesti. Tasapuoliseen viestintäilmastoon on syytä panostaa.

Opastus ja kotoutus paljastaa, että Suomeen on vaikea tulla ja asettua, niin moninaiset ovat viranomaiset ja ohjeet. Eryyisesti työperusteisessa maahanmuutossa täytyy todella olla tarve ja tarmoa tulla ja jäädä tänne, jos kaikki luvat hankkii. Kehittämislinjaustenkin jälkeen perusideana näyttää olevan rajoittaminen ja valvonta, ei helpottaminen ja tukeminen. Hyvää ovat kurssit ennen lähtöä esim. humanitaarisissa perusteissa ja inkeriläisille. Valvonnan ja tuen oikea suhde on haaste.

Humanitaarisen maahanmuuton kehittäminen ja tukeminen näyttäisi olevan selkeä kokonaisuus, mutta koskee vain vähäistä määrää maailman pakolaisvirrasta.

Arviointia ja ehdotuksia:

Pääkohdat hajoavat pirstaleiseksi, samaa asiaa käsitellään monessa kohden. Saattaisi auttaa, että jatkossa luodaan strategiat esim. yllä oleville pääkohdille, joille määritellään konkreettiset tavoitteet (kriittiset) ja menettelyt resurssineen ja aikatauluineen sekä arviointipoinneen niiden saavuttamiseksi. Selvityksestä ei

käy ilmi, että olisi todella tutkittu, miksi Suomeen oikeastaan tullaan haetaan parempaa elämää; avioliitto; tullaan opiskelemaan)? Lisäksi vastuutahojen moninaisuus hajaannuttaa vastuun. Kuka koordinoi ja millä valtuutuksella? Häiritsevää on myös toiminnan kontrolloiva ja estävä ote, kun pitäisi myös ajatella, mitkä rakenteet mahdollistaisivat yksilöiden omaan ajatteluun perustuvaa toimintaa. Positiivista on, että tartutaan ajoissa ja monipuolisesti ikääntyvän väestön aiheuttamiin ongelmiin tälläkin ohjelmalla.

XX

Timo Luopajarvi
rehtori